

หลักฐานเอกสาร # ๒

แสดงว่า กุรราช และอินทปัตถ คือ กัมพูชา หรือกัมพูชาตั้งอยู่ในกุรราช (แดนทราย) ไม่ใช่อยู่ในประเทศอินเดีย

๑๔๒ พระราชพงษาวดารกรุงเก่า

ได้จะคคัษระเสียบเสียบ นายทนายกองทงปองแจ้งพระราชกำหนด กราบถวายบังคม
ตาแล้วก็ไปเตรียมการตามรับสั่ง ครั้นเพลาด้ามยาม เจ้าหน้าทงปองกระตมบั้นเขา
ไปในเมือง ต้องเขมรป่วยเจ็บตมตายเป็นอนมาก ฝ่ายสมเด็จพระพุทธเจ้าอยู่หัวทงต้อง
พระองค์ ก็ทรงเครื่องสำหรับขัตยราชวณยุทส์ สมเด็จพระนเรศวรเป็นเจ้า ทรงเจ้า
พระยาไชยานภภาพเป็นพระคชาธารพร้อมด้วยโยธาหาญเดรัจฉ เด็ดจมายันข้างพระที่นั่ง
ตรงประตูตวัดทศพระยามหาโยธา ได้เพชรฤกษ์จึงให้ประโคนทองถองแตรสังข์ จด
เพลงพลเรือนเป็นสำคัญ พลทหารทงตั้งคานเห็นสำคัญ ก็ให้ชนพร้อมกัน พระยามหาโยธา
พระยาตั้งทวารเคไช พระยาทายน่า พระวรวงษาณช้างนำหน้าทหารเข้าไปจะทำลาย
ประตูเมือง เขมรชงอาษาหน้าทรมประตูและรักษาประตู ก็ยิงชนหน้าไม้บั้นใหญ่หนี
ออกมาทงตั้งคาน พลทหารเจ็บป่วยตมตายกมได้กอย พระยามหาโยธาขี่ช้างเข้าไปให้
แทงประตูเป็นสำคัญ พลเรือนเบนนอนเดรัจฉานหาชนด้ามคำ สุกกราช ๔๕๐ บั้วอก
ฉศก ประตูก็พังตง ทหารไทยกรเข้าเมืองได้ ได้ซาพันเขมรตมตายเป็นอนมาก เขมร
ถองชนกของกลางทงต้องชนกมได้รบ ทงเครื่องสำคราจรุเดย์ หนักระจคักรกระจายออก
จากเมืองบ้าง ไปหาครอบครัวบ้าง พระราชบุตรหนักหนีไปค้อย จับได้พระยาตงแวก
กับพระศรีสุพรรณมาชราช และญาติประยูรวงษ์ตมกรมใน ท้าวพระยาพระเขม
รครอบครัวพลเมืองเป็นอนมาก พลทหารกมพระยาตงแวกพันชานมาถววย

สมเด็จพระพุทธเจ้าอยู่หัวแย้มพระโอษฐ์ แล้วพระราชโองการตรัสถามพระยา
ตงแวกว่า ท่านเป็นกษัตริย์ขัตยราชดำรงแผ่นดินกรุงกมพูชาขบถ มกุรราช เป็นแคว้น
ขัตยประเทศมา ฝ่ายกรุงพระมหานครศรีอยุธยา กมประจันตชนบทเป็นแคว้นแคว้น และ
ต้องพระนครนภเมทราชธานีใหญ่ ถ้าจะใครได้ตมบค ในพระนครศรีอยุธยาแต่ตมา
มณฑลให้กว้างขวาง เหตุไฉนจึงมียกเบนนพยโยธาไปกระทำสงครามให้ตงตามทงของ
ขัตยราชวณยุทส์ อันเป็นทบวรเทงราชหฤทยกษัตราธิราชแตกชน จึงคอยแต่จคค
กรุงหงสาวดีมาคคพระนครศรีอยุธยาครั้งใด กมแคยกพลไปพลอยซาตมตเอาเมือง
ชนบทประเทศถวคคครอบครัวอพยพมาเมืองทงครั้ง ท้าคคูกกาชนมาตงลอบฟ้องตงเบนนกษ

โปรดสังเกตคำว่า **กรุงราช** กับ **ปัจฉิมชนบท** ที่บอกว่า "...กรุงศรีอยุธยา ก็มีปัจฉิมชนบทเป็นแวนแคว้น...." ทั้งสองนี้ปรากฏในพระไตรปิฎก (โปรดดูหน้า ๖๐ ในสังคีตยวงศ์)

แผ่นดินสมเด็จพระสรรเพชญ์ที่ ๒ (พระนเรศวร)

๑๔๓

ณนั้น ควรด้วยราชประเวณีแล้วฤาประการใด ครองนทานถึงซึ่งปรวชัยแก่เราแล้ว จะคิดฉันทใดเล่า ให้ว่ไปตามสัจย์ตามจริง จะได้เป็นเยี่ยงอย่างกษัตริย์ไปภายหน้า

พระยาตแฉกกราบทูลถวายบังคมแล้วทูลว่า ซึ่งข้าพระองค์เป็นคนโงกเงกนา มิได้กระทำดังครมตามราชประเพณีกษัตริย์ ไปถลตอบกระทำเสียนหนามแก่พระนครศรีอยุธยาอัน โทษผิดถึงตาย ถ้าพระองค์พระราชทานชีวิตได้ กรุงกัมพูชาธิบดีจะได้เป็นชาวชนบทเส้ามากรุงเทพมหานคร ถ้ามิเตยงแต่ถกจะกัมหนวตาย

สมเด็จพระพุทธเจ้าอยู่หัวได้ทรงฟังคำพระยาตแฉกดังนั้น จึงตรัสว่า เราได้ออกมาจาไวแล้วว่ ถ้ามิชยแก่ทานเราจะทำพิชประกมกรรมเขาโดหิตท่านจ้างบาทาเดี่ยให้จงได้ ท่านอย่าอาตยแก่ชีวิตเดี่ย จงตงหน้าหาชอบไนปรโดกนั้นเกิด บุครภรรยาญาติประยรรวงษเทานัน เราจะเตยงไว้ให้มีความสุขคุดจแต่ก่อน

ครัดดังนั้นแล้ว กัมพระราชบริหารแก่มุขมนตรี ให้ตงการพิชประกมกรรมโดยสาคร พระโหราธิบดีชพอพรหมณ์ กัจตเจงการนนเด็จ จึงเชิญเสด็จสมเด็จพระพุทธเจ้าอยู่หัวเสด็จชนบทย เจ้าพนักงานองครักษ์เอาตัวพระยาตแฉกเข้าได้เกยตตศรัษะเอาตาทองรองโตหิตชนไปชำระพระบาทสมเด็จพระพุทธเจ้าอยู่หัว พระโหราธิบดีกตณฆองไชย ชพอพรหมณ์เม้าตงชประโคมคฺริยคนตร ถวายมูรธาภิเศกทรงอาเศียรพาทโดยสาครพิชเด็จเสด็จเข้าพลับพลา

รุ่งชนสมเด็จพระพุทธเจ้าอยู่หัวทรงตั้งของพระองค์ ทรงเครื่องสำหรับราชรถรงค์ยุทษเด็จ สมเด็จพระนเรศวรเป็นเจ้าทรงมาพระที่นั่งราชพาหณะ ตงต้ามคอกคืบตองหนวสมเด็จพระเอกาทศฐูทรงมาพระที่นั่งพดาหค ตงต้ามคอกคืบ พร้อมแฉนเส่นางคนิกรโยชหาญ แห้โดยกระบวณชัยชวาหน้าหลัง แล้วครณตริบงพระสุริยสมด้วยพิศ โบกพิชนม้ชองกตองแตรตงชประโคมณฤนาท พระบาทเสด็จพระราชดำเนินเข้าไปเยี่ยมพระนครครันเพลาชายแล้วตองนาพิกา เสด็จกลับยังค้ายหลวง มีพระราชโองการตงเส่นาบตมูขมนตรีทงปวงว่ บุครภรรยาญาติองษพระยาตแฉก และตัมคพรรคพวกกรวอพยพชงจับไว้ได้มากน้อยเท่าใด ให้มารวมไว้ ให้นายทัพนายกอง ๆ หลังคุมไว้ก่อน เจ็ดฉน

กองทัพหลวงจะออกไป ท้าวพระยาทั้งหลายรับพระราชโองการแล้ว ก็ตรวจตราจัดครอบครัวพระยาจวงแวก และไพร่พลในเมืองซึ่งได้ไว้แล้ว เป็นคนออกขงจำหนั่มเศษ แล้วแต่งกองหลังให้คุมตัวไปโดยพระราชบัญชา

ครั้นกองทัพขงคุมไปได้เจ็ดวันแล้ว ครั้นถึงณวันอังคารเดือนห้าแรมห้าค่ำ เพลาสิบเอ็ดทุ่มห้าบาท สมเด็จพระบาทบรมนาถบรมบพิตรพระเจ้ายุธยเดชองค์ที่สองพระองค์ ทรงเครื่องอสังการสุวรรณภรณ์เบวรวิภังค์สรพเสวรีฯ สมเด็จพระศรีนครินทร์บรมบพิตรเป็นเจ้า ทรงฟังเทพธิดาผูกพระทนต์สุวรรณปฤษฎางค์ สมเด็จพระเอกาทศศรีสุทรพังเทพธิดาศักดิ์ผูกพระทนต์หงส์ทองกฤษณด้วยเครื่องอภิมหามงกุฎสายพราวพรรณ บังอรฉัตรบังแทรก สลอบนั้ดบดรรพด้วยโยธาทวยหาญ แห่ร้องครวระระกัณฑ์งพร้อมเสนางคัพพหุหุตมตมหิมา

คาตาศ พระบาทสมเด็จพระพุทธเจ้าอยู่หัวองค์ที่สองพระองค์ เสด็จจากกรุงศรีอยุธยา นครอินทปัตถนครรัฐราชธานี

ฝ่ายพระยาอินทราธิบดีมา ก็เลิกทัพกลับไปนครเสียมราฐ แดทพรหมหนึ่ง อยู่ต้องวันจึงต้องไปคาตมขอมารค ออกปากน้าเมืองพุทไธมาศสัน พระบาทสมเด็จพระพุทธเจ้าอยู่หัวองค์ที่สองพระองค์ เสด็จรอนแรมมาโดยมารคถัดสันแดนกัมพูชาประเทศ ทหารายทางหนักเล็ก โดยเสด็จมาเป็นกระบวณหงส์สัน สืบตามวันทัพหลวงเสด็จถึงกรุงเทพพระมหานครศรีอยุธยา แลระบุตรภรรยาญาติประยูรวงษ์พระยาจวงแวก แลครวัพระยาพระเชษฐภคินี กัรรังพล วิชาให้จคค่างตงบ้านเรือน แดพระราชทานเครื่องขัญมณั้ทงปวงให้โดยควร ครั้นทัพนายกองทัพบกทัพเรือถึงพระนครพร้อมแล้ว สมเด็จพระพุทธเจ้าอยู่หัว ก็ทรงพระราชทานบำเหน็จรางวัลโดยสมควรแก่ความชอบ แดพระราชทานนันท ให้เบนนทเจ้าพระยาอรรคมหาเสนาธิบดีสมุหพระกลหาโหม พระราชทานพานทอง เต้านาทอง เขยคทองซ้ายขวา กระบี่ฝักทอง เครื่องขุขโภกขวิโภก เป็นอันมาก โดยถานาศักดิ์

ครั้นวันอังคารเดือนห้าขึ้นสองค่ำ ฤกษ์วัน ๑๔๘ ปีจออัฐศก กรมการเมืง กุญบุรีบอกเข้ามาว่า พระยาศรีไศลณรงค์ ซึ่งให้ไปร้งเมืองคณาจักรเป็นขบถ โภษาธิบดี